

N:o 201.

Ank. till Riksd. kansli den 13 maj 1909 kl. 1 e. m.

*Memorial angående afsättande af medel för amortering å
statsskulden.* (R. A.)

I en till statsutskottet den 29 sistlidne mars aflåten skrivelse hafva fullmäktige i riksgäldskontoret gjort följande framställning:

»På sätt i 82 § af det för riksgäldskontoret nu gällande reglementet meddelas, har Riksdagen år 1889 föreskrifvit, att, om nya statsobligationer, i hvilka någon viss ovillkorlig återbetalning medelst årlig amortering ej blifvit af staten utfäst, varda af fullmäktige i riksgäldskontoret utfärdade, fullmäktige skola snarast möjligt göra framställning om anvisande af de medel, hvilka böra årligen afsättas för skuldbeloppets amortering inom den tid, fullmäktige anse lämplig; skolande dessa medel ingå till en för samtliga statslånen gemensam amorteringsfond samt af fullmäktige användas till amortering å statsskulden medelst ökad utlottning eller obligationsinköp tid efter annan.

Samtidigt med utfärdande af denna föreskrift beslöt 1889 års Riksdag, efter framställning af fullmäktige, att i anledning af upptagandet af 1888 års 3 procents statsrätelån anvisa ett annuitetsanslag, afsedt dels för gäldande af ränta å detta lån, dels ock för amortering å statsskulden i allmänhet. Sedermera har Riksdagen, på förslag af fullmäktige, fattat lik-

nande beslut i anledning af statsräntelånen af år 1900, 1904, 1906 och 1907.

Vidare har Riksdagen för 1894 års statslån anvisat ett särskildt annuitetsanslag, hvaraf först skall utgå ränta å detta lån samt återstoden användas till amortering *därå* på tider och sätt, som fullmäktige finna lämpligast, dock att hela lånet skall vara slutbetaldt inom år 1950. Detta anslag får sålunda ej, såsom de öfriga, användas för amortering af statskulden i allmänhet, utan endast för amortering af det lån, i anledning af hvars upptagande anslaget beviljats.

För hvart och ett af nämnda statslån angifvas här nedan såväl räntefoten, som ock det af Riksdagen anvisade annuitetsanslaget i procent af lånets ursprungliga nominella belopp äfvensom den tid, på hvilken lånet skulle kunna med annuitetsanslaget i fråga amorteras, under förutsättning att obligationerna inlösas till pari:

	<i>räntefot</i>	<i>annuitetsanslag</i>	<i>amorteringstid</i>
1888 års lån	3 %	3,32 %	79 år
1894 » »	3 %	3,74 %	56 »
1900 » »	{ 4 % under de första tio åren, därefter 3 1/2 % }	4 %	70 1/2 år
1904 » »	3 1/2 %	3,83 %	71 »
1906 » »	3 1/2 %	3,83 %	71 »
1907 » »	{ 4 % under de första åtta åren, därefter 3 1/2 % }	4 %	68 1/2 »

I anledning af 1887 års 3,6 procents statsräntelån har däremot icke beslutats någon afsättning för statsskuldens amortering.

På grund af ofvan omförmälda föreskrift i reglementets 82 paragraf åligger det nu fullmäktige att i anledning af upptagandet af 1908 års statsräntelån göra framställning om anvisande af särskilda medel för amortering å statsskulden. Obligationerna af nämnda lån, hvilka lyda å sammanlagdt 54,480,000 kronor eller 3,000,000 pund sterling och äro date-rade den 20 juni 1908, löpa till och med den 20 juni 1918 med 4 procents ränta och därefter med 3 1/2 procents ränta. Det ligger närmast till hands att i fråga om detta lån följa samma grundsats, som tillämpats beträffande de därmed likartade lånen af år 1900 och 1907 och sålunda bestämma

annuitetsanslaget till 4 procent af lånebeloppet. Med en sådan annuitet skulle 1908 års lån, under förutsättning att dess obligationer inlösas till pari, kunna slutbetalas på en tid af 70 $\frac{1}{2}$ år, räknadt från lånets upptagande. Det har dock syntts fullmäktige vara anledning taga under öfvervägande, huruvida icke nu en större årlig afsättning för statsskuldens amortering borde beslutas än den, som i föregående liknande fall blifvit bestämd.

De nu utelöpande svenska statslånen hafva upptagits uteslutande för produktiva ändamål, och den egendom, staten genom de upplånta medlen förvärfvat, gifver redan nu afsevärda inkomster samt kommer säkerligen i framtiden att lämna än mer betydande bidrag till statsskuldens förräntning och amortering. Med afseende härå kan det utan tvifvel väl försvaras att för amorteringen anvisas jämförelsevis låga anslag, dock synes det fullmäktige möta betänklighet att för 1908 års och kommande statslån bestämma anvisningarna för detta ändamål till så låg procent af lånebeloppen, som hittills varit vanligt. Under de senaste åren har nämligen statsskulden ökat högst betydligt — de fonderade lånen uppgingo i runda tal vid slutet af år 1898 till 283,7 millioner kronor, men vid slutet af år 1908 till 515,4 millioner kronor — och man har anledning antaga, att äfven framdeles upplåningen för statens räkning, huru önskvärd en inskränkning af densamma än vore, dock med all säkerhet kommer att omfatta betydande belopp. Om man sålunda fortgår på skuldsättningens väg utan att i högre grad än hittills genom anvisning å skattemedel sörja för skuldens amortering, är det fara värdt att budgeten i framtiden kommer att mycket hårdt betungas af den ökade statsskulden, särskildt som det i regel dröjer lång tid, innan de anläggningar, för hvilka de upplånta medlen användas, lämna en afkastning, som fullt motsvarar räntan å de upptagna lånen. Omtanke om kommande tiders statshushållning synes därför bjuda, att den nuvarande generationen mera kraftigt bidrager till återbetalningen af statsskulden för att icke bördan af densamma skall blifva alltför tung för våra efterkommande.

Vidare bör man taga i betraktande, att den svenska statsskulden till allra största delen är placerad i utlandet och att antagligen äfven framdeles upplåningen för svenska statens räkning måste till väsentlig del verkställas i utlandet. Man får dock icke förbise, att en stor utländsk skuldsättning kan medföra afsevärda olägenheter af såväl ekonomisk som politisk art. Äfven detta förhållande talar för att genom ökade amorteringsanslag söka hämma en alltför hastig tillväxt af denna skuldsättning.

Slutligen är det för bibehållande och stärkande af vår kredit samt för erhållande af goda villkor vid kommande upplåning af ej ringa vikt att å riksstaten anvisas anslag för statsskulden till sådana belopp, att de af långifvarne kunna anses tillräckliga för skuldens amortering inom rimlig tid.

Med hänsyn till förberörda förhållanden anse sig fullmäktige böra förorda, att i anledning af upptagandet af 1908 års statslån anvisas ett annuitetsanslag att utgå från och med innevarande år med $4\frac{1}{2}$ % af lånets ursprungliga belopp 54,480,000 kronor eller sålunda med 2,451,600 kronor. Med denna annuitet skulle ifrågavarande statslån, under förutsättning att obligationerna inlösas till pari, blifva slutbetaladt på en tid af omkring $48\frac{1}{2}$ år, räknadt från lånets upptagande.

Jämväl med afseende år 1887 års 3,6 % statslån, hvilket, såsom ofvan nämnts, är det enda af tidigare statsräntelån, som saknar amorteringsanslag, anse sig fullmäktige böra hemställa om anvisande af sådant anslag. Det synes fullmäktige ej finnas skäl att i förevarande hänseende behandla detta lån på annat sätt än andra statslån, så mycket mindre som lånet numera till ej obetydlig del är placeradt i utlandet. Enligt fullmäktiges mening vore det lämpligt, att med afseende å ifrågavarande 3,6 % lån anvisa ett annuitetsanslag, beräknadt till $4\frac{1}{2}$ % af det vid innevarande års början utelöpande obligationsbeloppet 52,551,360 kronor. Med ett på detta sätt bestämdt annuitetsanslag skulle 1887 års lån kunna blifva slutbetaladt inom en tid af 46 år, räknadt från innevarande års början. Då emellertid lånets slutliga belopp icke är begränsadt och då det kan komma att visa sig fördelaktigt att äfven framdeles såsom hittills tid efter annan försälja nya obligationer af detsamma, torde, under förutsättning att sådan ny emission af obligationer äger rum, annuitetsanslaget jämväl böra för hvarje följande år utgå med ytterligare $4\frac{1}{2}$ % af det under det sistförflutna året sålunda utlämnade obligationsbeloppet. Härigenom komme äfven obligationerna af en dylik senare emission att blifva infriade inom en tid af 46 år från året näst efter det, då emissionen verkställdes.

Med afseende å de delar af annuitetsanslagen för statsräntelånen af år 1888, 1900, 1904, 1906 och 1907, som icke åtgå till ränta å utelöpande obligationer af vederbörande lån, är nu i reglementets §§ 3 och 5—8 stadgadt, att de sålunda återstående beloppen skola användas till amortering å statsskulden medelst ökad utlottning eller obligationsinköp tid efter annan. Dessa medel ingå till en gemensam fond, som hittills benämns

»fonden för extra amortering af statsskulden». De enligt reglementets § 4 utgående årliga anslagen för 1894 års lån hafva däremot, i den mån de icke behöft tagas i anspråk för räntelikvid å samma lån, bokförts särskildt för sig och redovisats under namn af »Fonden för amortering af af 1894 års 3 % lån». De sålunda bildade båda fonderna böra enligt fullmäktiges mening sammanföras till en enda fond, hvilken lämpligen torde kunna erhålla benämningen »fonden för statsskuldens amortering». Till samma fond böra gifvetvis äfven öfverföras de medel, som i anledning af 1887 och 1908 års statsräntelåns upptagande må komma att af Riksdagen anslås utöfver de för förräntning af dessa lån erforderliga beloppen. I fråga om användningen af fondens medel torde det visserligen i många fall vara ändamålsenligast att begagna sig af det förfaringssätt, som i sådant hänseende nu är anvisadt beträffande anslagen för de förstnämnda fem lånen, nämligen statsskuldens amortering medelst obligationsinköp eller ökad utlottning. Men att vidtaga dylika åtgärder samtidigt med upptagandet af nya lån torde emellertid ofta visa sig vara ur ekonomisk synpunkt mindre välbetänkt i betraktande af den förlust i kursskillnad och de ökade lånekostnader, som nästan undantagslöst äro förenade med en sådan omsättning af skuldbelopp. I anledning häraf och då det förnämsta af de med ifrågavarande fond afsedda syftena i lika hög grad kan vinnas, om fondens medel användas till minskning i medgifven ny upplåning, vore det enligt fullmäktiges mening önskvärdt att dem lämnades bemyndigande att, då omständigheterna därtill föranleda, använda fondens medel äfven för sistnämnda ändamål.

På grund af hvad sålunda blifvit anfördt och då det för vinnande af bättre öfversikt synes vara lämpligt att i en paragraf sammanföra samtliga bestämmelser rörande amortering å statsskulden i följd af de statslåns upptagande, hvilka icke återbetalas enligt på förhand fastställd amorteringsplan, få fullmäktige hemställa, att statsutskottet behagade föreslå Riksdagen att, i stället för det nuvarande reglementets §§ 3, 4, 5, 6, 7 och 8, införa i det nya reglementet för riksgäldskontoret en paragraf af följande lydelse:

Till de under riksgäldskontorets förvaltning stående likvidations- och amortissementsfonderna skola, i anledning af upptagandet af nedannämnda statslån, årligen utbetalas följande annuitetsanslag, nämligen:

för 1888 års lån	kr.	885,333: 33
» 1894 » »	»	672,300: —

för 1900 års lån	kr.	1,452,800:—
» 1904 » »	»	1,380,000:—
» 1906 » »	»	1,656,000:—
» 1907 » »	»	1,872,000:—
» 1908 » »	»	2,451,600:—

samt för 1887 års 3,6 % lån ett annuitetsanslag beräknadt till 4 1/2 % af lånets vid 1909 års början utelöpande belopp, hvilket anslag, i händelse nya obligationer af lånet komma att försäljas, skall från och med året näst efter det, hvarunder försäljningen sker, ökas med 4 1/2 % af det under det sistförflutna året försälda obligationsbeloppet.

Af ofvannämnda annuitetsanslag skall främst utgå ränta å vederbörande lån samt återstoden öfverföras till fonden för statsskuldens amortering.

Behållningen å fonden för statsskuldens amortering skall af fullmäktige med hänsyn till föreliggande förhållanden användas antingen till amortering af statsskulden medelst ökad utlottning eller obligationsinköp eller ock till minskning i den nya upplåning, hvartill fullmäktige af Riksdagen erhållit bemyndigande. Med afseende å statsskuldens amortering skall iakttagas, att 1894 års statslån skall vara slutbetaldt senast inom år 1950.»

Under åberopande af de skäl, som till stöd för den af fullmäktige sålunda gjorda framställningen blifvit af dem anförda, får utskottet med anslutning till samma framställning härmed hemställa,

att Riksdagen må besluta, att i det nya reglementet för riksgäldskontoret skall, i stället för §§ 3—8 i det vid 1908 års riksdag utfärdade reglementet, införas ett stadgande af följande lydelse:

Till de under riksgäldskontorets förvaltning stående likvidations- och amortissementsfonderna skola, i anledning af upptagandet af nedannämnda statslån, årligen utbetalas följande annuitetsanslag, nämligen:

för 1888 års lån	kronor	885,333: 33
» 1894 » »	»	672,300:—
» 1900 » »	»	1,452,800:—
» 1904 » »	»	1,380,000:—
» 1906 » »	»	1,656,000:—

för 1907	»	»	kronor	1,872,000: —
»	1908	»	»	» 2,451,600: —

samt för 1887 års 3,6 procents lån ett annuitetsanslag beräknadt till $4\frac{1}{2}$ procent af lånets vid 1909 års början utelöpande belopp, hvilket anslag, i händelse nya obligationer af lånet komma att försäljas, skall från och med året näst efter det, hvarunder försäljningen sker, ökas med $4\frac{1}{2}$ procent af det under det sistförflutna året försålda obligationsbeloppet.

Af ofvannämnda annuitetsanslag skall främst utgå ränta å vederbörande lån samt återstoden öfverföras till fonden för statsskuldens amortering.

Behållningen å fonden för statsskuldens amortering skall af fullmäktige med hänsyn till föreliggande förhållanden användas antingen till amortering af statsskulden medelst ökad utlottning eller obligationsinköp eller ock till minskning i den nya upplåning, hvartill fullmäktige af Riksdagen erhållit bemyndigande. Med afseende å statsskuldens amortering skall iakttagas, att 1894 års statslån skall vara slutbetaldt senast inom år 1950.

Stockholm den 13 maj 1909.

På statsutskottets vägnar:

G. BILLING.
